

Euregio Scheldemond

Gouvernementstraat 1
B - 9000 Gent
tel. +32 (0)9/223 88 47
fax +32 (0)9/233 63 21

<http://www.euregioscheldemond.be>

DE PROJECTPARTIJEN:

Interprovinciaal Proefcentrum voor de Biologische Teelt v.z.w.

Ieperseweg 87
B - 8800 Beitem-Rumbeke
Tel.: +32 (0)51-261400
Fax: +32 (0)51-240020
E-mail: povlt.pcbt@west-vlaanderen.be

<http://www.pcbt.be>

Stichting ter exploitatie van de proefboerderij "Rusthoeve"

Noordlangeweg 42
4486 PR Colijnsplaat (NL)
Tel.: +31 (0)113-693000
Fax: +31 (0)113-695638
E-mail: proefboerderij_rusthoeve@ziezo.biz

Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt v.z.w.

Karreweg 6
B - 9770 Kruishoutem
Tel: +32 (0)9 381 86 86
Fax: +32 (0)9 381 86 99
E-mail: info@proefcentrum-kruishoutem.be

<http://www.pcg.be>

DLV adviesgroep n.v.

BU Plant
Groeneweg 5
3273 LP Westmaas (NL)
Tel.: +31 (0)186-573011
Fax: +31 (0)186-572122
E-mail: mg503@dlv.nl

<http://www.dlv.nl>

Euregio Scheldemond is het samenwerkingsverband tussen de provincies Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Zeeland. Sinds 1991 heeft deze grensoverschrijdende samenwerking ook een financiële impuls gekregen via het Europese subsidieprogramma **INTERREG**. De Europese Commissie wil via dit programma projecten in grensgebieden stimuleren opdat de Europese binnengrenzen zouden vervagen.

Eén van de binnen INTERREG III goedgekeurde projecten betreft het project "**Grensoverschrijdend Biologisch Boeren**". Centraal in het project staat de kennisuitwisseling en kennisontwikkeling via grensoverschrijdende interactie tussen de biologische telers, de proefcentra en de potentieel omschakelende boeren.

Via deze driemaandelijks nieuwsbrief houden wij u op de hoogte van alle activiteiten in het kader van het project. Deze worden tevens aangekondigd in de reguliere vakpers.

Gratis inschrijven op deze nieuwsbrief kan via de projectpartners of via de invulstrook die u achteraan vindt in dit nummer. Biologische boeren in het gebied ontvangen deze nieuwsbrief automatisch.

IN DIT NUMMER:

Voorstelling van het project.....	2
Voorstelling van de projectpartners	2
Biologische landbouw in Vlaanderen en Zeeland.....	3
Concrete actiepunten 2003.....	4
Agenda	6

Voorstelling van het project

Kennisverzameling en kennisverspreiding zijn belangrijke pijlers bij de ontwikkeling van een sector die in volle groei is. Veel biologische boeren in Vlaanderen en Zeeland beschikken over een ruime ervaringskennis, maar een actieve uitwisseling stopt in de praktijk veelal aan de grens. Ook het onderzoek wordt in functie van de nationale grenzen georganiseerd, terwijl de kennisvragen vaak gelijklopend zijn in beide regio's. Vanuit deze vaststelling is dit jaar het project "Grensoverschrijdend Biologisch Boeren" van start gegaan in de Euregio Scheldemond (West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Zeeland).

Kennisontwikkeling

Een eerste doelstelling is tegemoet te komen aan de regionale kennisvragen omtrent biologische akkerbouw en groenteteelt (open lucht en glas). Betreffende het praktijkonderzoek akkerbouw en groenten in openlucht zal er samenwerking zijn tussen PCBT aan Vlaamse zijde en de Rusthoeve in Zeeland. Voor glasgroenten wordt de biologische proefveldwerking onder glas van het PCG afgestemd op vragen vanuit de praktijk in Vlaanderen en Zeeland. Ook is er interferentie met de twee landelijke projecten in Nederland, BIOM voor de akkerbouw en BIODAS voor de glasgroenteteelt.

Kennisuitwisseling

Een tweede belangrijk doel van het project is het stimuleren van de grensoverschrijdende dynamiek tussen telers. Omdat we (PCBT, DLV en PCG) ervan uitgaan dat het praktijkveld een meer inspirerende omgeving is dan een vergaderzaal, worden gedurende het project een aantal voorbeeldbedrijven opgevolgd.

Op elk van deze bedrijven wordt ingezet op één specifiek thema, zoals onkruidbestrijding, groenbemesters of bemesting. Middels het organiseren van meerdere bezoeken aan deze bedrijven willen we de verschillende betrokken en belangstellende partijen uit de sector met elkaar in contact brengen. Wij zijn ervan overtuigd dat in het veld de gesprekken snel op gang komen.

Stimulering omschakeling

Het project wil tenslotte ook bijdragen tot het maximaal informeren van gangbare boeren in de drie provincies, omtrent de mogelijkheden van en de aandachtspunten bij omschakeling. Technische kennis, inspirerende voorbeelden en direct contact met de sector zijn immers belangrijke impulsen tot omschakeling. Boeren die meer info willen over de mogelijkheden voor biologische akkerbouw of groenteteelt op hun bedrijf, kunnen gratis en vrijblijvend beroep doen op de projectpartners voor een verkennend gesprek op het bedrijf.

Voorstelling van de projectpartners

Interprovinciaal Proefcentrum voor de Biologische Teelt (PCBT) v.z.w.

Het PCBT werd in 1998 opgericht op initiatief van de provincies West- en Oost-Vlaanderen en verschillende organisaties uit de sector. De werking van PCBT steunt op een drietal peilers:

- (1) Initiatie en coördinatie van het onderzoek t.b.v. de biologische landbouw in Vlaanderen in dialoog met de praktijk en andere proefcentra
- (2) Uitvoeren van een eigen onderzoeksprogramma met teelttechniek, rassenkeuze en ecologie als belangrijke aandachtspunten. PCBT werkt hierbij intensief samen met de praktijk.

Sinds 2001 heeft het PCBT een proefbedrijf van 10 ha grond ter beschikking, dat naast een eigen proefveldlocatie ook de basis biedt voor het ontwikkelen van 'bedrijfssystemenonderzoek'.

(3) Schakel in het Vlaams en Europees kennisnetwerk rond biologische landbouw.

Via een maandelijkse nieuwsbrief, artikels in de vakpers, proefveldbezoeken en studieavonden worden de onderzoeksresultaten verspreid.

Contactpersonen:

Femke Temmerman en Lieven Delanote

Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt (PCG) v.z.w.

Het PCG te Kruishoutem (Oost-Vlaanderen) startte in februari 2000 met de omschakeling van een gedeelte van het glasopstand naar de biologische teeltwijze. Sinds juli 2001 is er een gestructureerde samenwerking met het PCBT.

Tomaat, komkommer en paprika vormen de basis van het vruchtwisselingplan. Hierin worden proeven aangelegd die tot doel hebben de biologische tuinder waardevolle informatie te verschaffen betreffende teelttechnieken, rassen, bemesting en dergelijke. De inhoud van de proeven wordt bepaald door een groep van biologische tuinders die lid zijn van het technisch subcomité glas van het PCBT.

Contactpersonen: Kurt Cornelissen

Proefboerderij 'Rusthoeve'

De stichting ter exploitatie van de Proefboerderij 'Rusthoeve' beheert in Colijnsplaat (Zeeland) een onderzoekslocatie van in totaal 92 ha waar praktijkgericht onderzoek t.b.v. de akkerbouw en vollegrondsgroenteteelt plaatsvindt. Een

oppervlakte van 12 ha is omgeschakeld naar biologische landbouw.

Naast onderzoeksprojecten die door Rusthoeve zelf worden opgezet, wordt er ook onderzoek in opdracht van derden uitgevoerd. Opdrachtgevers zijn onder andere het Praktijkonderzoek Plant en Omgeving van Wageningen UR, DLV, CZAV en regionale en provinciale overheden.

Naast het onderzoek is de Rusthoeve ook een voorbeeldbedrijf Agrarisch Natuurbeheer.

Contactpersonen:

Albert Ebbens en Laurens Kamp

DLV adviesgroep n.v.

DLV adviesgroep is een internationaal agrarisch adviesbureau in de groene ruimte. Een van de belangrijke adviesvelden is sinds halverwege de jaren negentig de biologische landbouw. DLV heeft hierin een hoge mate van expertise opgebouwd welke veelvuldig geraadpleegd wordt door boer en tuinder. DLV acteert in diverse grote en minder grote projecten zowel binnen Nederland als internationaal.

Contactpersonen:

S. Bernaerts, C. van Oers en P. Rijk

PCBT, de Rusthoeve en PCG ontwikkelden respectievelijk een belangrijke expertise in de biologische groenteteelt in open lucht, de biologische akkerbouw en de biologische glasgroenteteelt. Mits de vooropgestelde samenwerking, wordt een kennisnetwerk gegenereerd dat de gehele akkerbouw en groenteteelt in de Euregio Scheldemond omvat. DLV is expert in het uitdragen van deze kennis.

Biologische landbouw in Vlaanderen en Zeeland***Areaal***

Zowel Vlaanderen als Nederland werkt aan een opschaling van de biologische akkerbouw en groenteteelt: 10 % in 2010 is in beide landen het streefdoel. Hoewel potentieel geschikt voor biologische landbouw, blijft de Euregio Scheldemond achter bij de nationale ontwikkeling in de respectievelijke deelgebieden (zie Tabel 1).

De uitbreiding van het areaal in absolute cijfers blijft in beide grensgebieden zeer beperkt. Verrassend is daarentegen wel dat er binnen de Euregio Scheldemond een grote vraag is naar biologische producten.

Beleidskader

Met het Actieplan Biologische Landbouw wil de Vlaamse overheid kennisontwikkeling bij zowel de producent als de consument stimuleren als basis voor een verdere marktontwikkeling. Dit wordt onder meer tot stand gebracht via de oprichting van het Vlaams kennis- en informatiecentrum 'Biotheek', ondersteuning van promotie en marketing biologische landbouw, demonstratieprojecten en het opstellen van lesmodules biologische teelt. De provincies West- en Oost-Vlaanderen engageerden zich structureel voor meer praktijkonderzoek biologische landbouw.

In Zeeland loopt 'het Actieprogramma Biologische Landbouw', met o.a. de projecten BIOM akkerbouw, 'Biologisch ondernemen, stap in de groeiende markt' en 'Biokas'. De

bijdrage van het provinciebestuur is gericht op keten-ontwikkeling, kennisontwikkeling en kennis-overdracht, voorlichting en stimulering van omschakeling.

Tabel 1 : Biologische landbouw in Zeeland, West- en Oost-Vlaanderen, oktober 2001

	<i>Zeeland</i>	<i>West-Vlaanderen</i>	<i>Oost-Vlaanderen</i>
Totaal areaal bio (ha)	977	719	654
Aandeel areaal bio (%)	0,8 %	0,3 %	0,4 %
Aantal bio-bedrijven	43	60	55

Bron: BLIK, CBS en SKAL

Afzet

Het merendeel van de biologische producten in Zeeland worden afgezet via Nautilus, een landelijke coöperatie voor specifieke gewassen, en via CZAV

In Vlaanderen is de afzet van biologische groenten behoorlijk goed gestructureerd en gediversifieerd, waarbij de directe verkoop (thuisverkoop, groenteabonnements en markten) een belangrijk afzetkanaal blijft. De

verdeling naar winkels en grootwarenhuizen verloopt voornamelijk via Atalanta c.v.b.a. en Brava c.v.b.a.

In de Euregio Scheldemond raken tenslotte groothandel en verwerkende bedrijven (vooral de diepvriesindustrie) steeds meer geïnteresseerd in bio. Tot vandaag worden deze producten echter, bij gebrek aan productie in het gebied en door de toenemende vraagmarkt, van elders ingevoerd (o.a. Flevopolder, Duitsland,...).

Concrete actiepunten 2003

1. Enquêtes

We starten dit project met het uitvoeren van een enquête, zowel bij de biologische als bij een 300-tal gangbare telers in de Euregio Scheldemond. Doel hiervan is een beter zicht te krijgen op de reeds bestaande grensoverschrijdende bewegingen in de regio, de prioritaire vragen omtrent biologische landbouw in de praktijk en de verwachtingen van de telers t.a.v. het project.

In bijlage bij deze nieuwsbrief vindt u het invulformulier. Wij zouden dit zeer graag ingevuld terug van u ontvangen vóór het eind van deze maand. Op die manier zullen wij onze projectactiviteiten in de regio beter kunnen afstemmen op uw interesses, behoeften en verwachtingen.

2. Kennisuitwisseling proefbedrijven

Bedrijfsregistratie en onderlinge communicatie tussen de bedrijfsleiders van de Rusthoeve in Zeeland en het PCBT in Vlaanderen zijn de kernpunten in deze actie. Deze uitwisseling heeft tot doel informatie, kennis en ervaringen uit te wisselen op bedrijfsniveau. De bekomen informatie zal ondersteuning bieden bij het beantwoorden van regiospecifieke vragen uit de praktijk en bij tal van demoactiviteiten in het kader van het project.

Zeeuwse glastuinders worden betrokken bij de aansturing van het onderzoek van PCG.

3. *Praktijkonderzoek op de proefbedrijven*

Het project biedt tevens ruimte voor het uitvoeren van een aantal parallelle en/of complementaire proeven op de betrokken proefbedrijven. De onderzoeksthema's voor dit

jaar werden vastgelegd middels onderling overleg en afstemming tussen de projectpartners en rekening houdend met een aantal actuele vragen in de regio. Tabel 2 geeft een overzicht van het geplande proefprogramma.

Tabel 2: Overzicht van de proeven in 2003, aangelegd op de 3 proefbedrijven in de Euregio Scheldemond

<i>proefbedrijf</i>	<i>proef</i>	<i>aanleg</i>
De Rusthoeve	Bemestingsexperiment	4 varianten op 3 percelen
	Zaaizaadkwaliteit zomertarwe	8 behandelingen bij 2 zaaitijdstippen
PCBT-Beitem	Compostproef	6 varianten, meerjarige proef op zelfde perceel
	Tussenteelt klaver in kool	3 objecten met witte klaver
PCG	Rassenproef tomatomaat	in proefserre PCG, jan - okt
	Onkruidbeheersing in kropsla	teelt volgend op tomaat, okt - dec

4. *Opvolging praktijkbedrijven*

Een bedrijfsbezoek is de meest directe vorm voor kennisuitwisseling tussen telers. Om de grensoverschrijdend kenniservaring op praktijkniveau te ontsluiten en inspiratiebronnen te creëren voor alle telers in de regio, zullen zes biologische akkerbouw- en/of groentebedrijven en vier glastuinbouwbedrijven in de Euregio Scheldemond worden opgevolgd. Hierbij wordt, in samenspraak met de bedrijfsleider, steeds ingezoomd op één specifiek thema, onder meer onkruidbestrijding of bemesting.

De resultaten van de bedrijfsopvolging zullen worden bekend gemaakt via bedrijfsbezoeken die zullen worden georganiseerd door de betrokken projectpartners voor alle telers in het Scheldemondgebied.

5. *Gangbare telers over de grens*

Bij de omschakeling naar de biologische teelt, is het van belang om zich maximaal te informeren. Gangbare telers met interesse voor de biologische teelt kunnen bij één van de projectpartners intekenen op deze nieuwsbrief en kunnen steeds deelnemen aan de activiteiten van het project.

Telers die meer info willen over de mogelijkheden voor biologische landbouw op het eigen bedrijf, kunnen om een individueel verkennend gesprek vragen bij DLV (NL) of PCBT (openluchtteelt) of PCG (glasteelt) in Vlaanderen. Dit gesprek is vrijblijvend en gratis.

Agenda

*** Donderdag 24 april 2003, 19.30 uur - Zeeuws-Vlaanderen**

Toepassing van verschillende soorten mest in tarwe

Start bij Jan de Zwart, St Bavodijk 56 A, 4505 AB Nieuwvliet

Meer info: +31 (0)117-453021

*** Donderdag 15 mei 2003, 19.30 uur - Zeeuws-Vlaanderen**

Mechanische onkruidbestrijding

Demonstratie van de pneumat in bieten bij Hans Quist, 't Molentje 4, 4515 RE Ijzendijke

Meer info: +31 (0)117-401331

*** Zondag 8 juni 2003, 10-17u. - Beitem**

Opendeur PCBT-proefbedrijf biologische teelt

Het PCBT te Beitem neemt deel aan de week van de biologische landbouw en stelt het proefbedrijf open voor het brede publiek op zondag 8 juni. Vanaf 10 u tot 17 u kan je er terecht voor een rondgang op het bedrijf.

Meer info: Lieven Delanote, +32 (0)51-26 14 07

*** Woensdag 25 juni 2003 - Zeeland**

Excursie Zeeuwse demobedrijven en open dag proefboerderij de 'Rusthoeve'

Bezoek aan twee opgevolgde bedrijven in Zeeland in het kader van dit project, met aansluitend bezoek aan de Rusthoeve. Deze gelegenheid biedt kans tot kennismaking en –uitwisseling met collega-telers uit de regio Scheldemond. Vanuit Vlaanderen wordt de reis door PCBT georganiseerd.

Meer info bij PCBT, Rusthoeve of DLV.

✂

Inschrijvingsstrook Bioschelde nieuwsbrief

Adresgegevens:

Naam:

Adres:

E-mail:

Terug te sturen naar:

Interprovinciaal Proefcentrum voor de Biologische Teelt

Ieperseweg 87, 8800 RUMBEKE, België

Fax: +32 (0)51/240020